

ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਸਰੀ, ਜ.)

ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10, ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚੀ "J," "L" ਅਤੇ "M" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(12) ਹੁਣੇ ਆਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

(13) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ "J", "L" ਅਤੇ "M" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਝ ਵੀ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸੂਚੀ "ਏ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(14) ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨਗੀਆਂ।
ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਜੇ. ਜੇ. ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1963 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1264

7 ਨਵੰਬਰ 1968 ਈ

7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ—ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਰਿਵਾਜ—ਕੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ—ਹਿੰਦੂ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ (. ਸੋਧ) ਐਕਟ (1929 ਦਾ II)- ਸੈਕਸ਼ਨ 1(2)- ਨਾਭਾ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂਤਾ-ਕੀ ਉੱਥੇ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਮ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਖਰੀ ਮਰਦ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੈਰ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਜਮਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਵਾਦਤ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਡਾਇਜੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਈਟਬੋਨੋਲੋਜੀਕਲ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਸਤੀ ਲਈ। ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਇਜੈਸਟ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਸਟਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਤਰਲ ਜਾਂ ਲਚਕਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਲਾਭ ਸਮਾਨ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਜੋ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੋ ਗੁਆਂਢੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

(ਪਰਾ ੮)

ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਗਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1(2) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੋਧਾਂ ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ (ਰਿਆਸਤਾਂ ਸਮੇਤ) ਤੱਕ ਫੈਲਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੋਲ ਰਿਆਸਤਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1(2) ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਤੰਤਰ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਸੁਚਾਰੂ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਲ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸਟੋਮਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ

ਔਰਤ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ । (ਪਰਾ ਨ)

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ xw ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 21 ਸਤੰਬਰ, 1968 ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਏ. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ. ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਜੀ ਸੂਰੀ, 7 ਨਵੰਬਰ, 1969 ਨੂੰ

ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਸਰੀ, ਜ.)

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ, ਮਿਤੀ 1 ਅਗਸਤ, 1963, ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਲਾਲ ਗਰਗ, ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਨਾਭਾ, ਮਿਤੀ 29 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਪਲਟਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ .

ਜੇਐਨ ਕੌਸ਼ਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸੀ.ਜੀ. ਸੂਰੀ, ਜੇ.-ਇਹ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਨਾਭਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਗੈਰ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭੈਣਾਂ ਜਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ 7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਜਮਾਂਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਵਾਰਸ ਹੋਣਗੇ। ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1929 ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਆਫ ਹੈਰੀਟੈਸ (ਸ਼ੇਧ) ਐਕਟ, ਨੰਬਰ II, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ - ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ. ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਜਾਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜ ਸਾਲ • ਬਿਸ਼ਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 1963 ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ

I.L.R. Punjab and Haryana

ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁੱਖੀ ਬਨਾਮ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ (1) ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਜਿਆਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੀਓ (੨)।

- (1) ਏਆਈਆਰ **1959** ਪੀ.ਬੀ. **339**.
- (2) ਏਆਈਆਰ **1959** ਐਸਜੀ **1041**

(2) ਆਖਰੀ ਮਰਦ-ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੰਡੋਰ ਦੇ ਛਤਰ ਜੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 130 ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 5 ਮਰਲੇ ਰਕਬੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਨਾਭਾ ਉਹਨਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਸਨੇ 1948 ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(3) ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਨ। ਬਿਸ਼ਨੀ, 1955 ਵਿੱਚ ਕਾਲੂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਸੋਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸੋਧੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਿਆ ਸੀ।

(4) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ. ਬਿਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਆਖਰੀ ਮਰਦ-ਧਾਰਕ ਦਸੋਧੀ ਦੀ 7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੋਲੇਟ ਰੈਲ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਜੋ ਦਸੋਧੀ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਨੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਛਤਰ ਜਾਟ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਲਗ ਅਲਗ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਭੈਣਾਂ ਜਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਗਿਆਪਨ ਮਿਸ਼ਨ ਸੀ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਆਮ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਕ ਨੰ: 9 ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ. ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 29 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਵਾਜ਼-ਏ-ਆਮ ਆਦਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਮ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿਮੋਟ ਕੋਲ ਲੇਟਰਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਸਵਾਮੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ* 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

v. ਵਡੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਅਤੇ Mst. ਸੁਖਵੰਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਬਲਵੰਤ ਸਿਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)।

(5) ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਮ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਡਾਇਨੈਸਟ ਆਫ ਕਸਟੋ ਮੈਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਮਾਂਦਰੂ, ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਹੋਣ, ਕਿਸੇ ਭੈਣ ਜਾਂ ਭੈਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜੱਦੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪੂਰਵਜ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲਟਰਲਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਡਾਇਨੈਸਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਰਦ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ - ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਬੰਦੋਬਸਤ ਜਦੋਂ ਕਸਟਮ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕੰਪਾਇਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1929 ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਆਫ ਹੈਰੀਟੇਜ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖਤ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। .

(6) ਦਸੌਧੀ ਦੇ ਕੁਝ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲਾਘੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੰਸ਼ ਸਾਰਣੀ ਜਾਂ ਸ਼ਜਰਨਾਸਬ ਦੀ ਨਕਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 1 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਗਾਹਕ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੇ 6 ਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕੋਲਟਰਲ ਸਨ। ਜੇ ਦਸੌਧੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਗਿਣ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਮਾਂਦਰੂ ਅਪੀਲ ਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਭੈਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਘਟੀਆ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(3) ਏਆਈਆਰ, 1952 ਪੀ.ਬੀ. 79.

(4) ਏਆਈਆਰ 1951 ਸ਼ਿਮਲਾ 242

ਦਸੌਧੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਸੌਧੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਗਿਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਜਰਨਾਸਬ ਦੀ ਨਕਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P. 1 ਸੌਧੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੌਧੀ ਤੱਕ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲਿੰਕ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਪੂਰਵਜ ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਸੌਧੀ ਦੇ ਦਾਦਾ ਨਿਹਾਲਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਲਾਈਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਿਰੀਖਣ. ਸੋਨੀ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੇ . ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਜੀਓ ਬਨਾਮ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ (5) ਦੁਕਵਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੋਟਰਲ ਇਨੋ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਸਾਰਣੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ 1852 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ * ਸੱਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਬੂਤ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਦਾਲਾ-ਜਵਾਬਦਾਤਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮੁੱਦਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੀ 7 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹਨ।

(7) ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀਸ ਕੌਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੀਬੀਓਕਸਟਮ! ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ 2005 ਦੇ ਪੈਪਸੂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ X ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਲਾਅਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਬੀ.ਕੇ. ਸਾਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1929 ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਆਫ਼ ਹੈਰੀਟੇਜ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, ਨੰਬਰ II, ਜਿਸ ਨੇ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਸੰਪੱਤਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 1948 ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਲੋਟ ਰੈਲੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸ ਆਮ ਰਿਵਾਜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁੱਤਰ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 5 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਮੋਟ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਵਾਰਸ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ

ਡੀ

ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਸਰੀ, ਜ.)

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਰੁਝਾਨ 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਨਾਭਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸੰਧੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਇਸਤਰੀ ਵਾਰਸਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਉਲਟ ਦੌਰ ਦਾ ਲਾਭ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, 1948 ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਿਵਾਜ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ।

(8) ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਸਤ ਆਕਾਰ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿੱਚ 2 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕੇ। ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮ ਰੀਤ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਵਾਦਤ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਵਿੱਚ *Mst. ਗਿਆਨੋ ਬਨਾਮ ਦੁਲੀ ਚੰਦ* (6), 'ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਡਾਇਨੈਸਟ ਆਫ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਸੀ। ਨਸਲੀ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਸਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਇਨੈਸਟ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਸਟਮ ਏਰੀ ਲਾਅ ਅਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਯੂਨੀਅਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। *ਛੱਜਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ* (7) ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਰੈਟੀਗਨ ਦੁਆਰਾ ਹਜ਼ਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਪੈਪਸੂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਇਸਲਈ, ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 6 ਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੈਣ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਸੀ

(6) 1963 P.L.R. 968.

(7) A.I.R. 1950 Pepsu 59.

ਸ਼ੀਮਤੀ ਦੀ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ (1971) ਦਿੱਤਾ। ਸੁੱਖੀ ਬਨਾਮ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ (1), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਇਜ਼ੈਸਟ ਆਫ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦਾ ਪੈਰਾ 24 ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਰਲ ਜਾਂ ਲਚਕਦਾਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਪਾਰ ਫੈਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ. ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਲਾਭ ਸਮਾਨ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਜੋ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਗੁਆਂਢੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਗੁਆਂਢੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ 1929 ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਜੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਆਂਢੀ ਬੇਰਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਗਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੋਡਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਦੋ ਗੁਆਂਢੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਸਟਮ ਮੈਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਸਟਮਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੋਡਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 1929 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜੋਕੇ 20 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਥਾਪਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਤਰਕਪੂਰਨ ਕਟੌਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਔਰਤ ਵਾਰਸਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਸੀ

ਸੋਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ . ਜੀਓ ਬਨਾਮ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ (5), ਉਹ ਰਿਵਾਜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਰਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਰ ਹੈਨਰੀ ਮੇਨ ਦੇ ਵਰਫਸੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਐਕਸਪੋਨੈਂਟਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸੱਠ ਜਾਂ ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ। ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਡਾਇਜ਼ੈਸਟ ਦਾ ਪੈਰਾ 24 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1904 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਹਸਨ ਬਨਾਮ ਜਹਾਨਾ (8) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ

Jangir Singh, etc. v. Sucha Singh, etc. (Suri, J.)

ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਤਰਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਪੈਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਡਾਇਨੈਸਟ ਦੇ 24. ਦਯਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸੋਹੇਲ ਸਿੰਘ (9) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਰਿਵਾਜ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਰਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਔਰਤ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਰਿਵਾਜ-ਆਈਆਰਮਜ਼ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਵੈ- ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਪੇਅਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਸਮੇਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(10) ਭੋਲੀ ਬਨਾਮ ਕਾਹਨਾ (10), ਮਿਸ. ਭਾਰ ਬਨਾਮ ਖਾਨੂਨ (11), ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਹ ਨਵਾਜ਼ (12), ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਚੰਨੀ ਬੀਬੀ (13) ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਮਤੀ ਹਾਫਿਜ਼ਾਨ (14), ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਇਨੈਸਟ ਆਫ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਵਨ ਬਨਾਮ ਸਾਹਿਬ ਖਾਨੂਨ (15)। ਰਹਿਮਾਨ ਬਨਾਮ ਕੰਨਮ ਬਖਸ਼ (16), ਲੱਧਾ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰ ਬੀਬੀ (17) ਅਤੇ ਅਹਿਮਦ ਯਾਰ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਮਤੀ ਫਤਿਹ ਬੀਬੀ (18), ਤੋਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਨ

(8) 71 ਪੀਆਰ 1904

(9) 110 ਪੀਆਰ 1906

(10) 35 ਪੀਆਰ 1909

(ਆਈ.ਡੀ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1919 ਲਹ. 147.

(12) ਏਆਈਆਰ
1921

ਲਾਹ. 180.

(13) ਏਆਈਆਰ
1925

ਪੀਸੀ 267.

(14) ਏਆਈਆਰ
1934

ਲਾਹ. 351.

(15) 44 ਪੀ.ਆਈ.ਟੀ. 1909

(16) ਏਆਈਆਰ
1917

ਲਾਹ. 157.

(17) ਏਆਈਆਰ
1930

ਲਾਹ. 255.

018) ਏਆਈਆਰ 1933 ਲਾਹ।

326.

1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਫੈਸਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪੱਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਲਾਈਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਲ-ਆਈਪੀ, ਇੰਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਰ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕੋਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਕੇਸ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਅਮ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਵਾਜ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬੰਦੋਬਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜੀ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਕੰਪਾਈਲਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸੰਕਲਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਗੀਨਦਾਸ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਬਨਾਮ ਬਚੂ ਹਰਕੀਸ਼ਨਦਾਸ (19) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। 1914 ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਕਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿਸਟਰ ਹੰਫਰੀਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ-

“ਕਸਟਮ ਇਸ ਦੇ ਤੌਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕਸਟਮ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰਾ ਖੁਦ ਹੈ .ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸਰਵਵਿਆਪਕਤਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ; ਅਤੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੁੰਦਰਤਾ ਇਸਦੀ ਲਚਕਤਾ ਹੈ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਹੈ। ”

(11) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ. ਮਿਸਟਰ ਵ੍ਹਾਈਟਹੈੱਡ ਨੇ ਅੰਬਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਡੀਸ਼ਨ 1921) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ-

“ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਬਾਇਲੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਘੱਟ ਹੈ। ਕਸਟਮ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਜਦੋਂ 1929 ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਆਫ ਹੈਰੀਟੇਜ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Jangir Singh, etc. v. Sucha Singh, etc. (Suri, J.)

ਆਈ

ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਗਤੀ ਕਾਰਨ ਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 1(2) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੋਧਾਂ ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ (ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ) ਤੱਕ ਫੈਲਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੋਲ ਰਿਆਸਤਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਦੀ ਧਾਰਾ 1(2) ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਲਾਚਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇੰਨੀ ਸੁਚਾਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਗ ਰਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤੇਲ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸਮਝਣਾ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਆਂਢੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਵਾਰਸ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1929 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਦਿ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਿਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ-2 ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਮੂਲ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਮੂਲ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ 1929 ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੰਸ਼ੋਧਨ) ਕਾਨੂੰਨ, ਸੰਖਿਆ II ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਨੂੰਨ, ਇਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੁਆਰਾ, ਵਾਟਰਟਾਈਟ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰਿਵਾਜ ਉਹ ਤਰਲ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਜਾਂ ਸਦਾ ਬਦਲਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਭੂਗੋਲਿਕ, ਨਸਲੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ - ਮੁਸਲਿਮ ਮੂਲ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਸਟਮ ਰੀਲੇਟਿੰਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਏ.ਸੀ. 1929 ਦੇ ਨੰਬਰ II ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਮੂਲ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਪੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੂਲ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਦੁਆਰਾ। ਮੁਸਲਿਮ ਮੂਲ ਦੇ ਖੇਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ - ਕਸਟਮ ਮੈਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਮੂਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸਦੀ ਦੇ ਮੋੜ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਰੂਬ ਲਿੰਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਗੇ। ਸੁੱਖੀ ਬਨਾਮ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ (1)। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਟਕ ਨੇੜੇ TM.WFP, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਅਤੇ ਰੋਹਤਕ, ਆਦਿ। ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੰਨਾ 348 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਮੂਲ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲਾਭ ਉਹਨਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਦੇ ਮੂਲ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਬਦਲ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਈਚਾਰਾ ਭਾਵੇਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਤੇ।

(12) ਇਲਾਕੇਲੇਟਰ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਸਟਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਆਮ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਮਿੱਥ ਹੈ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ. ਜੀਓ (2), ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰੀਤ ਦਾ ਸਬੂਤ

ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤ ਦੇ। ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਮੀਕਰਨ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਰੀਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕੌਸਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਨਿਰਣਾਇਕ ਕੇਸ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉਹ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੁੱਖੀ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਆਮ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਮਾਂਦਾਰਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੀਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅੰਕ ਨੰ. 9 ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

(13) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, **Mst ; ਸੁਭਾਨੀ ਬਨਾਮ ਨਵਾਬ (20)**, ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਜਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ -

"ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ **Ss** ਅਧੀਨ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ 13 ਅਤੇ 42 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਦਿ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਹੈ

(20) ਏਆਈਆਰ 1941 ਪੀ.ਸੀ. 21.

ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਸਟਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖਾਸ ਉਦਾਹਰਣਾਂ। ਸਿਰਫ਼ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਆਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਿਵਾਜ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(14) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਐਸ.ਐਮ.ਸੁੱਖੀ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਇਨੈਸਟ ਆਫ਼ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦਾ ਪੈਰਾ 24 ਸਾਡੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ

(15) ਇਨ ਇਨ ਲਫ਼ਮਣ ਦੇ ਦਾਸ ਸੀ.ਵੀ. *uChuhra.1 Mai*), (21), DahDivisionn Be ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 1929 ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਆਫ਼ ਹੈਰੀਟੈਸ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, ਨੰਬਰ II ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣਾ ਪਿਆ ਹੈ (ਮੁੱਲਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪੈਰਾ 8, 13 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇਖੋ) ਅਤੇ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੂਲ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਮੂਰਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਨਿਰਲੇਪ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਦੋਵੇਂ ਬਦਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਗੀਨਦਾਸ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਬਨਾਮ ਬਚੂ ਹਰਕੀਸਨਦਾਸ (19) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਨ ਸਮਾਘ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ (22), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 1929 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ 1929 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ II ਦੁਆਰਾ, ਗੈਰ-ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਭੈਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਵਾਰਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਦਖਲਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਮਿਸਟਰ ਰੋਬਰਸਨ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਧੀਆਂ ਸਨ। ਨਾ ਹੀ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ

(21) ਏਆਈਆਰ 1952 ਪੈਪਸੂ 5.

(22) 1961 ਦੇ RSA 50 ਨੇ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੱਤਿਆ ਆਦਿ (ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜ.)

1929 ਦਾ ਨੰਬਰ II ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1956 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 2005 ਬੀਕੇ ਦੇ ਪੈਪਸੂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ X ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦਾ 1948 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ

(16) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ • ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈਆਂ (ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਾਰੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੀਸੀ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਜੇ.

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸੱਤਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1968 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 108

13 ਨਵੰਬਰ 1969

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV)— ਧਾਰਾ 13— ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ— ਕੀ ਤਲਾਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ— ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ— ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ— ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ—ਕੀ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਫਰਮਾਨ-ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ- ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ- ਕੀ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਆਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਵੇਸਟਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਲੈਕਸ-ਡੋਮੀਸੀਲੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਪਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫਰਮਾਨ